

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., & Korpi, T. (2023). Onko suonpohjien metsitys ennallistamista? *Vänkäri-Mettäsanomien*, (2), 10–11.

Onko suonpohjien metsitys ennallistamista?

Kari Laasasenaho, Risto Lauhanen ja Terhi Korpi, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Artikkeliehdotus Vänkäri-Mettäsanomiiin

Euroopan unionissa (EU) on keskusteltu jo jonkin aikaa biodiversiteettistrategiasta ja ennallistamistavoitteista. EU:n tavoitteena on suojella 30 % maa- ja vesiekosysteemeistä vuoteen 2030 mennessä (Eurooppa-neuvosto 2023). Lisäksi YK:n luontokokouksessa Montrealissa linjattiin samanlaisia tavoitteita globaalisti (Valtioneuvosto 2022).

Ennallistamistavoitteiden oletetaan rajoittavan mm. metsätalouden harjoittamista (Maaseudun Tulevaisuus 2023). Keskustelu on ollut paikoin värikästäkin ja aiheuttanut tunteenpurkauksia varsinkin maa- ja metsätalouden etujärjestöissä, kuten MTK:ssa. Huoli on perusteltua, sillä suojelualan lisääminen voi rajoittaa metsien käyttömahdollisuuksia.

Vuorovaikutuksen ja keskustelun lisääminen eri osapuolten välillä onkin tärkeää, jotta kaikkien tarpeet ja näkökulmat tulevat huomioituksi. Asetettuja ympäristötavoitteita ei tulla saavuttamaan ilman käytännön tason oikeudenmukaisuuden huomioimista (ks. esim. Laasasenaho ym. 2023a).

Turvetuotantoalueiden ennallistamisesta

Turvetuotantoalueiden kohdalla kysymys ennallistamisesta on tavallista hankalampi. Se pakottaa pohtimaan myös sitä, mikä on ennallistamisen määritelmä ja mitä sillä tavoitellaan. Land Use Policy-sarjan tiedejulkaisussa Laasasenaho ym. (2023b) toivat esille, jotta maanomistajia on kuultava turvetuotantoaluiden jälkikäytössä. Kyselytutkimuksen mukaan maanomistajat arvostivat tuottavia jälkikäyttövaihtoehtoja, kuten metsitystä, maataloutta sekä aurinko- ja tuulivoiman tuotantoa, mikä on ennallistamisen näkökulmasta haastavaa.

Ennallistaminen voidaan tulkita lähtökohtaisesti alkuperäisen luonnon palauttamiseksi alueille, joilla se on muuttunut ihmistoiminnan seurauksena. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että turvetuotantoalue ennallistetaan takaisin sellaiseksi suoksi, joka se oli ennen turvetuotantoa. Tällaisen tilan saavuttaminen voi olla jossain tapauksissa kuitenkin täysin utopistista, sillä alueiden ojitus ja sekä viereiset maa- ja metsätalouden vesijärjestelyt tekevät alkuperäisen hydrologian palauttamisesta mahdotonta. Lisäksi alueiden vedennosto vaatii kaivinkonetyötä ja maaperän muokkaaminen tarkoittaa lopputulokseltaan alkuperäisestä poikkeavaa elinympäristöä. Lisäksi ennallistaminen ei ole maanomistajien näkökulmasta houkuttelevaa, sillä kosteikoilla ei voida kasvattaa kannattavasti puuta tai muuta biomassaa.

Turvetuotantoalueita on tehty jonkin verran rakennetuiksi kosteikoiksi. Ennen turpeennoston aloittamista suot ovat kuitenkin harvoin olleet puhtaasti avovesiekosysteemeitä. Tämän vuoksi onkin pohdittava, voidaanko niiden kosteikoiksi muuttamista pitää ennallistamisena. Kosteikkoja perustamalla saadaan alkuun suon kehittyminen ja turpeen kertyminen, mutta alkuperäiseksi suo palautuu vasta muutaman tuhannen vuoden kuluttua, jos silloinkaan. Tässä tilanteessa esimerkiksi alueelliset oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat tulkitsevatkin ennallistamista varsin väljästi. Suunnitelmissa ennallistaminen voi olla kaikkea toimintaa, jolla nostetaan vedenpintaa, kuten vaikka kosteikkoviljelyä.

Mutta vastaako kosteikkoviljelykään alkuperäistä luontotyyppiä? Kosteikkoviljely tarvitsee myös toimivat lopputuotemarkkinat ja isot volyymit. Sekä viljely- että korjuuteknologioiden tulee märillä kohteilla olla maanomistajille teknistaloudellisesti kannattavia. Lisäksi kosteikkoviljelyllä tulee saada aikaan selkeät kasvihuonekaasupäästövähennykset ja vesiensuojeluhuodyt.

Onkin haasteellista selvästi määritellä, mitä ennallistamisella tarkalleen ottaen tarkoitetaan. Toisaalta elinympäristöjen kunnostaminen on hieman lievempi toimi kuin ennallistaminen. Kunnostaminen voi olla esimerkiksi ympäristön luonnontilaisuuden tukemista ja palauttamista erilaisilla ihmislähtöisillä toimilla. Turvesoilla kunnostaminen voisikin olla allikoiden jättämistä kosteikkolajien elinympäristöksi, jolloin tuetaan niiden eliöiden elinympäristöä, jotka alueella olivat ennen turvetuotantoa. Mutta myöskään kunnostaminen ei yksin täytä ennallistamisen tavoitteita.

Onko metsitys ennallistamista?

Soinin Naarasnevalla mitta-asemaa ympäröivä turvesuo on metsitetty, ja niin on tehty viime vuosina monilla suonpohjilla, koska metsittämiseen on myönnetty joutoalueiden metsitystukea. Onko metsittäminen ennallistamista? Tässäkin kohtaa kysymys on monimutkainen. Monet turvetuotantoalueet on perustettu alun perin metsäisille suotyypeille, joten metsitystä voidaan pitää perustellusti tuotantoalueen palauttamista lähemmäksi lähtötilannetta. Toisaalta turpeesta nostetut suuret liekopuukat kertovat metsän monituhatuotisesta historiasta alueilla.

Metsitys voi siis olla metsäisen suotyypin palauttamista, mutta se ei ole maaperän hydrologian palauttamista takaisin suoksi, koska metsäojituksen ylläpitäminen aiheuttaa kuivumista ja estää uuden turpeen syntymistä. Tämän tulkinnan mukaan metsitys ei siis ole ennallistamista, mutta se voi olla elinympäristöjen uudelleen luontia (rehabitation), varsinkin, jos metsäluontoa vertaa paljaan turvetuotantoalueen lähtötilanteeseen.

Suonpohjien metsityksestä käydään tieteellistä keskustelua

Tänä syksynä myös johtavat eurooppalaiset turvemaiden tutkijat linjasivat, että metsittäminen ei ole ojitettujen turvemaiden aktiivista ennallistamista, vaikka sillä voi olla lyhyen aikavälin positiivisia ilmastovaikutuksia varsinkin turvetuotannosta vapautuvilla suonpohjilla (Jurasinski ym. 2023). Soinin Naarasnevallakin saatiin viitteitä ja alustavia tuloksia siitä, että metsitys voi muuttaa suonpohjia hiilinieluiksi varsin lyhyellä aikavälillä (Lohila 2023), mikä on ilmastopolitiikan näkökulmasta hyvä asia.

Näyttää kuitenkin siltä, että metsittäminen ei ole EU:n tulkinnan mukaan ennallistamista, vaikka sillä on sinänsä positiivisia vaikutuksia ilmastoon ja monimuotoisuuteen. Tämä johtuu tutkijoiden mukaan siitä, että metsittäminen ei ennallista suon ekosysteemin kasvistoa, eläimistöä ja toimintoja. Tällä hetkellä ei ole riittävästi näyttöä metsityksen pitkän aikavälin kasvihuonekaasujen hillitsemisen eduista. Metsätalous tuottaa ainoastaan lyhytkestoisia hiilinieluja, kun puutuotteiden sisältämä hiili vapautuu tuotteiden elinkaaren jälkeen ilmakehään. Siksi on epäselvää, voiko ojitettujen suometsien hiilidioksidin sitoutuminen kompensoida turpeen sisältämän hiilen menetystä pitkällä aikavälillä.

Lopullista poliittista linjausta asiasta ei ole kuitenkaan tehty, ja siten keskustelu ennallistamisen määrittelystä jatkuu. Ennallistamiseen liittyvää keskustelua seurataan mm. Seinäjoen ammattikorkeakoulun syksyllä 2023 alkaneessa JTF-rahoitetussa hankkeessa ” Suonpohjien paikkatietopohjainen jälkikäytön suunnittelu ja pilotointi”. Hankkeessa pyritään tukemaan eteläpohjalaisia suonpohjien maanomistajia kokonaiskestävien jälkikäyttösuunnitelmien laatimisessa.

Lähteet:

Eurooppa-neuvosto 2023. Biodiversiteetti: miten EU suojelee luontoa? Saatavilla:

<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/biodiversity/> (7.11.2023)

Jurasinski, G., Byrne, K., Chojnicki, B. H., Christiansen, J. R., Huth, V., Joosten, H., Juszczak, R., Juutinen, S., Kasimir, Å., Klemedtsson, L., Kotowski, W., Kull, A., Lamentowicz, M., Lindgren, A., Linkevičienė, R., Lohila, A., Mander, Ü., Manton, M., Minkinen, K., ... Couwenberg, J. (2023). Active afforestation of drained

peatlands is not a viable option under the EU Nature Restoration Law. Zenodo.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7831174>

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Palomäki, A., Lohila, A., Minkkinen, K., Ojanen, P., Aalto, T., Marttila, H. 2023a. Tieteellinen puheenvuoro kosteikkojen ennallistamisen haasteista ja ratkaisuista. Vesitalous -lehti 5/2023 s. 37–39. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231026141452>

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Räsänen, A., Palomäki, A., Viholainen, I., Markkanen, T., Aalto, T., Ojanen, P., Minkkinen, K., Jokelainen, L., Lohila, A., Siira, O.-P., Marttila, H., Päckilä, L., Albrecht, E., Kuittinen, S., Pappinen, A., Ekman, E., Kübert, A., Lampimäki, M., Lampilahti, J., Shahriyer, A.H., Tyystjärvi, V., Tuunainen, A.-M., Leino, J., Ronkainen, T., Peltonen, L., Vasander, H., Petäjä, T., Kulmala, M. 2023b. After-use of cutover peatland from the perspective of landowners: Future effects on the national greenhouse gas budget in Finland. Land Use Policy, 134, 106926. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2023.106926>

Lohila, A. 2023. TURNEE: Metsät turvemailla -ratkaisuja päästöjen hallintaan ja hiilinielujen kasvattamiseen. Esitys webinaarissa: Turvetuotannosta poistuvien suonpohjien metsittämisen ja metsäojitettujen soiden ennallistamisen ilmasto- ja vesistövaikutukset 22.9.2023.

Maaseudun Tulevaisuus 2023. MTK huolissaan EU:n ennallistamisasetuksesta, kirjelmä Petteri Orpolle: "Kaadettava tarvittaessa". Saatavilla: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/3b9bfaf4-c900-40aa-9247-cb1d010e090a> (7.11.2023)

Valtioneuvoston 2022. YK:n luontokokous saavutti sovun luontokadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä – maailman valtioille 30 prosentin suojelu- ja ennallistamistavoitteet. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/yk-n-luontokokous-saavutti-sovun-luontokadon-pysayttamisesta-vuoteen-2030-mennessa-maailman-valtioille-30-prosentin-suojelu-ja-ennallistamistavoitteet-1> (7.11.2023)

Kuva 1. Tuhkalannoituksen myötä syntynyt pintakasvillisuus sitoo hiiltä Soinin Naarasnevalla. Auraskepistä katsottuna oikeanpuoleinen alue on tuhkalannoitettu ja vasemmanpuoleinen ei, mikä näkyy selkeänä erona pintakasvillisuuden määrässä (Kuva: Kari Laasasenaho).